

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๔๐/๒๕๕๓

วันที่ ๒๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

มติของพรรคเพื่อไทย (ผู้ถูกร้อง) ให้นายจุมพฏ บุญใหญ่ (ผู้ร้อง) พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๕ วรรคสาม ประกอบกับ มาตรา ๑๐๖ (๗) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๖๕ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมือง ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

๑.ลา

๑.ลา

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติเว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่

พรรคการเมืองมีมติ คัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ฯลฯ

ฯลฯ

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า มติพรรคเพื่อไทยที่ให้อับผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคนั้นไม่เพียงแต่ทำให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ร้องต้องสิ้นสุดลงเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องอีกสถานะหนึ่งต้องสิ้นสุดลงด้วย นับแต่วันที่พรรคเพื่อไทยมีมติ ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๗) ทำให้สถานะความเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยของผู้ร้องต้องสิ้นสุดลงด้วย และทำให้ผู้ร้องไม่อาจปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยได้ ดังนั้น มติพรรคเพื่อไทยดังกล่าว จึงขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้อง และขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๕ วรรคสาม

ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาความว่า การมีมติให้ผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทย มีเหตุจากการกระทำส่วนตัวของผู้ร้องไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้ร้องเข้าร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมืองอื่น ประกาศตนว่าจะอยู่กับพรรคการเมืองอื่น แสดงตนว่าไม่ได้อยู่กับพรรคเพื่อไทย วิพากษ์วิจารณ์สมาชิกด้วยกันและองค์กรบริหารพรรคให้เสียหาย ละทิ้งหน้าที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรค และขาดประชุมพรรค เป็นการกระทำที่เข้าข่ายขัดต่อข้อบังคับพรรค อันถือเป็นการทำผิดวินัยและจรรยาบรรณของพรรคหลายข้อ คณะกรรมการวินัยและจรรยาบรรณของพรรคผู้ถูกร้องพิจารณาแล้วมีมติว่า การกระทำของผู้ร้องขัดต่อข้อบังคับพรรคให้นำเรื่องเสนอให้ที่ประชุมร่วมคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงมติเพื่อลงโทษ ซึ่งได้มีการประชุมและมีมติให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกพรรค จำนวน ๑๗๙ เสียง งดออกเสียง ๒ เสียง ซึ่งเป็นจำนวนคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต้องการให้
พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง จึงกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง
และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้พรรค
การเมืองสามารถออกข้อบังคับของพรรคการเมืองได้ สมาชิกของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจึงต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของพรรคการเมือง และต้องปฏิบัติตามมติและข้อบังคับของ
พรรคการเมือง ข้อที่ผู้ร้องอุทกกล่าวหาว่ากระทำผิดตามข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ คือ

- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๙ สมาชิก ได้แก่ บุคคลที่สมัครใจเป็นสมาชิกพรรค
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๙ (๔) มีความเลื่อมใสศรัทธาในเจตนารมณ์ อุดมการณ์และนโยบาย
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๐ (๗) ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๒ สมาชิกเริ่มตั้งแต่วันที่นายทะเบียนสมาชิกพรรคอนุมัติรับ
เข้าเป็นสมาชิก
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๓ (๓) ความเป็นสมาชิกพรรคสิ้นสุดลงเมื่อขาดคุณสมบัติตามข้อ ๙
หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๐ ของข้อบังคับพรรค
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๖ (๓) สมาชิกมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อบังคับพรรคและมติขององค์กร
การบริหารงานของพรรค
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๖ (๕) สมาชิกมีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมและเผยแพร่ นโยบาย
และอุดมการณ์ของพรรค ตลอดจนกิจกรรมของพรรค
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๖ (๖) สมาชิกพรรคมีหน้าที่สนับสนุนผู้รับสมัครรับเลือกตั้งของพรรค
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๖ (๗) สมาชิกพรรคมีหน้าที่ยึดมั่นในระเบียบของพรรคและวินัย
และจรรยาบรรณของสมาชิก
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๖ (๘) สมาชิกพรรคมีหน้าที่รักษาชื่อเสียงของพรรคโดยไม่กระทำการใด ๆ
อันนำความเสียหายมาสู่พรรค
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๙ (๒) สมาชิกมีหน้าที่รักษาวินัยและจรรยาบรรณ โดยปฏิบัติ
ตามนโยบายข้อบังคับ ระเบียบของพรรคอย่างเคร่งครัด
- ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๙ (๔) สมาชิกมีหน้าที่รักษาวินัยและจรรยาบรรณ โดยไม่
วิพากษ์วิจารณ์สมาชิกด้วยกัน หรือองค์กรบริหารของพรรคต่อบุคคลภายนอกในทางเสียหาย

-ขัดข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๙ (๙) สมาชิกมีหน้าที่รักษาวินัยและจรรยาบรรณ โดยยึดมั่นในเจตนารมณ์ อุดมการณ์ และแนวนโยบายของพรรค

พิจารณาข้อบังคับดังกล่าวที่ผู้ร้องถูกกล่าวหาแล้ว เห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ร้องฝ่าฝืนข้อบังคับของพรรค อันเป็นการกระทำในเรื่องส่วนตัว ความคิดเห็นส่วนตัว มิใช่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติข้อยกเว้นไว้ ดังเช่นมาตรา ๑๒๖ วรรคห้า มาตรา ๑๖๒ วรรคสอง ดังนั้น มติของพรรคเพื่อไทยที่ให้ผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยจึงไม่ขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า มติของพรรคผู้ถูกร้องขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่ เห็นว่า สถานะสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ (๔) ได้บัญญัติถึงการสิ้นสุดสมาชิกภาพไว้โดย พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับพรรคการเมืองเพราะกระทำผิดวินัยหรือจรรยาบรรณ การมีมติให้สมาชิกพรรคคนใดต้องพ้นจากสมาชิคนั้นเป็นเรื่องที่สมาชิกผู้นั้นกระทำผิดวินัยและจรรยาบรรณ ตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ เมื่อข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องเป็นไปตามหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและประกาศใช้แล้วย่อมนำมาใช้บังคับกับผู้ร้องได้ และมูลเหตุที่ผู้ร้องต้องถูกสอบสวนและลงโทษให้พ้นจากสมาชิกพรรคเป็นเรื่องการกระทำส่วนตัวของผู้ร้อง ผู้ถูกร้องไม่เคยไปจำกัดสิทธิเสรีภาพใด ๆ ของผู้ร้อง ดังนั้นมติของพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงมีความเห็นว่า มติของพรรคเพื่อไทยที่ให้ผู้ร้องพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรค มิได้มีลักษณะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๕ วรรคสาม สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องต้องสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามมาตรา ๑๐๖ (๗)

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ